

Cofnodion Cyfarfod o PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU CYMUNEDAU IACHACH a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor - Penmorfa ddydd Dydd Llun, 14 Chwefror 2022

PRESENNOL: Y Cynghorwyr Bryan Davies (Cadeirydd), Gethin Davies, Marc Davies, Odwyn Davies, Elaine Evans, Keith Evans, Hag Harris, Alun Lloyd Jones, Lyndon Lloyd MBE, Dan Potter, John Roberts a Lynford Thomas.

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Ellen ap Gwynn (Arweinydd y Cyngor), y Cynghorydd Ray Quant (Dirprwy Arweinydd), y Cynghorwyr Catherine Hughes, Alun Williams, Gareth Lloyd, Catrin Miles, Rhodri Evans.

Cynghorwyr yn bresennol nad ydynt yn aelodau o'r pwyllgor: Roedd y Cynghorwyr Ceredig Davies a Rowland Rees-Evans hefyd yn bresennol.

SWYDDOGION YN BRESENNOL: Eifion Evans, (Prif Weithredwr); Barry Rees, (Cyfarwyddwr Corfforaethol); James Starbuck, (Cyfarwyddwr Corfforaethol); Siân Howys, (Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol); Donna Pritchard, (Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Porth Ceredigion); Stephen Johnson, (Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael); Duncan Hall, (Rheolwr Corfforaethol, Cyllid a Chyfrifon Gwasanaethau); Justin Davies, (Rheolwr Corfforaethol, Cyllid Craidd, Cyllid a Chaffael); Lowri Edwards, (Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd); Alun Williams, (Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Polisi a Pherfformiad); Elen James, (Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Dysgu Gydol Oes a Diwylliant); Dwynwen Jones, (Swyddog Trosolwg a Chraffu); Nia Jones, (Rheolwr Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd); Neris Morgans, (Swyddog Gwasanaethau Democrataidd); Kirsty Jenkins, (Cyfrifydd Gwasanaethau); Chris Macey, (Cyfrifydd Gwasanaethau); Carys Fowles, (Cyfrifydd Cynorthwyol); Ann James, (Cyfrifydd Cynorthwyol); Veronica Evans, (Cyfrifydd Cynorthwyol), Carol Thomas ac Iona Davies (Cyfieithwyr).

(9.30 am - 1.18 pm)

6 Ymddiheuriadau a Materion Personol

Ymddiheurodd y Cynghorwyr Mark Strong, Paul Hinge ac Ivor Williams am nad oeddent yn gallu bod yn bresennol yn y cyfarfod.

Estynnodd y Cadeirydd ei gydymdeimlad diffuant â theulu Lorelei Bernice Marka a fu farw'n ddiweddar. Bu Lorelei yn gweithio fel Warden Cŵn i'r Awdurdod am flynyddoedd lawer.

Estynnodd y Cadeirydd ei gydymdeimlad diffuant hefyd â Justin Davies, (Rheolwr Corfforaethol, Cyllid Craidd, Cyllid a Chaffael), a Nicola Davies, (Cyfieithydd i'r Awdurdod) ar farwolaeth ddiweddar mam Nicola, Mrs Angela Rogers-Lewis, mam-yng-nghyfraith Justin.

Hefyd estynnodd y Cadeirydd ei Ddymuniadau Gorau i James Thomas, mab y Cynghorydd Lynford Thomas sy'n gwella ar hyn o bryd yn dilyn triniaeth yn yr ysbyty.

- 7 **Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswllt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.**

Ni ddatgelwyd unrhyw fuddiannau personol na buddiannau sy'n rhagfarnu.

- 8 **Adroddiad ynghylch y gyllideb ddrafft ar gyfer 2022/23**

Amlinellodd y Cynghorydd Bryan Davies, Cadeirydd y Pwyllgor, weithdrefn y cyfarfod a chroesawodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Ellen ap Gwynn, yr Aelodau Cabinet a'r Swyddogion i'r cyfarfod.

Cyflwynodd Arweinydd y Cyngor, y Cynghorydd Ellen ap Gwynn, yr adroddiad ar y gyllideb ddrafft ar gyfer 2022/2023 gan gynnwys y rhaglen gyfalaf tair blynedd, gan esbonio mai setliad dros dro yw hwn, a disgwylir y setliad terfynol ar 1 Mawrth, 2022. Cyfanswm y setliad refeniw, a elwir yn Gyllid Allanol Cyfun, a ddyrannwyd i Geredigion ar gyfer 2022/23 yw £119.419m. Mae hyn yn cymharu â dyraniad 2021/22 o £110.006m (wedi'i addasu ar gyfer trosglwyddiadau) ac mae'n gynnydd o 8.6%. Mae Cymru gyfan wedi gweld cynnydd o 9.4% ar gyfartaledd gyda Cheredigion yn 19eg. Dywedodd yr Arweinydd wrth Aelodau'r Pwyllgor fod £50 miliwn o arbedion wedi'u gwneud ers ei phenodiad yn 2012.

Mae Setliad Ceredigion yn adlewyrchu ystod o symudiadau aildosbarthu llai ffafriol yn ariannol a welir yn y boblogaeth a dangosyddion niferoedd disgyblion Ysgol Uwchradd. Mae Asesiadau o Wariant Safonol yn gyfrifiadau tybiannol o'r swm y mae angen i bob Cyngor ei wario er mwyn darparu lefel safonol o wasanaeth. Yr Asesiad o Wariant Safonol ar gyfer 2022/23 yw £166.372m, sef cynnydd o 7.2% (2021/22 £155.153m). Y cynnydd mwyaf sylweddol o ran gwasanaeth oedd Gwasanaethau Cymdeithasol Personol, sef 12.2%.

Mae model y Gyllideb wedi'i ddrafftio i gynnwys yr addasiadau o ran y setliad dros dro. Bydd angen ystyried unrhyw addasiadau sydd eu hangen sy'n codi yn y setliad terfynol a'u hymgorffori'n briodol yn y gyllideb.

Mae'r gwaith asesu manwl, a wnaed i nodi'r pwysau anochel o ran costau sy'n wynebu'r Gwasanaethau, wedi'i gwblhau, ac mae hwn wedi nodi cyfanswm net o £13.1m, a grynhwir yn Atodiad 1 ym mhapurau'r agenda. Mae'r swm yma bron yn ddwbl y blynnyddoedd cynt ac yn £3.8m yn fwy na'r swm uwch sydd ar gael yn y setliad a byddai hyn gyfystyr â'r angen i gynyddu Treth y Cyngor o bron i 8%, fodd bynnag mae rhai arbedion ar gael i broses pennu'r gyllideb.

Daw costau cynyddol Gofal yn unig i £7m, gan gynnwys:-

- Cyflog Byw Gwirioneddol £9.90 y DU ac Yswiriant Gwladol Cyflogwyr 1.25% – yn effeithio ar y rhan fwyaf os nad y cyfan o'r Gwasanaethau a Gomisiynir yn ymwneud â Gofal (yn arwain at ffactorau chwyddiant dros dro o 8.87% ar gyfer Gofal Cartref / Byw â Chymorth, 9.13% ar gyfer Gofal Preswyl ac

- 11.15% ar gyfer Taliadau Uniongyrchol);
- Cartrefi Preswyl – adolygiad pennu ffioedd yn mynd rhagddo ar hyn o bryd;
- Taliadau Uniongyrchol;
- Plant sy'n Derbyn Gofal; a;
- Gofal Cartref.

Dywedodd yr Arweinydd hefyd fod darparu ar gyfer chwyddiant mewn cyflogau hefyd yn ffactor arwyddocaol a amcangyfrifir yn £3.4m, ac nid oes cytundeb ffurfiol eto ar brif ddyfarniad cyflog 2021/22. Ar ôl ystyried y cyllid posibl sydd ar gael, gellir cyflawni cyllideb gytbwys.

Mabwysiadwyd ffordd gorfforaethol o ymdrin â cholledion a chostau net COVID19, yn hytrach na bod yn rhaid i bob gwasanaeth ysgwyddo symiau y gellir eu priodoli i wasanaethau perthnasol. Mae'r dull hwn o weithredu wedi sicrhau bod rheolaeth ariannol cyllidebau 2021/22 a gweithgarwch busnes fel arfer wedi parhau'n gryf. Ar hyn o bryd rhagwelir y bydd y costau caledi a'r incwm a gollir yn dod i gyfanswm gros o ychydig dan £7m gyda chymaint â phosibl yn cael ei adennill a'i adhawlio drwy grantiau/arian Llywodraeth Cymru.

Bydd costau ychwanegol yn sgil COVID-19 a rhywfaint o incwm coll yn parhau i gael eu gweld i mewn i'r flwyddyn 2022/23 a thu hwnt ac felly mae angen cyllideb gorfforaethol o £750k o fewn cyllideb y Grŵp Arweiniol, yn ogystal â defnyddio'r gronfa wrth gefn a glustnodwyd gan gynnwys Cronfa Wrth Gefn COVID-19 a amcangyfrifir i fod yn £1.25m. Nid oes unrhyw geisiadau am grant yn ddyledus y flwyddyn nesaf gan y bydd y Gronfa Galedi yn cau ac mae'r Setliad bellach yn caniatáu ar gyfer hyn. Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi ymrwmo i barhau i gyflenwi Cyfarpar Diogelu Personol am ddim ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol cyhyd ag y bo angen ac i barhau i ddarparu cyllid ar gyfer Profi, Orlhain a Diogelu.

Mae angen cynyddu Treth y Cyngor i ariannu sefyllfa'r gyllideb yn llawn. Mae 4.75% ychwanegol o Dreth y Cyngor yn codi £2.1m gros, sy'n cyfateb i £1.8m net ar ôl darparu ar gyfer angen ychwanegol y gyllideb a roddir ar gynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor. Mae polisi adennill Incwm a chostau'r Cyngor yn golygu bod gwasanaethau'n parhau i adennill eu costau chwyddiantol sy'n berthnasol i wasanaethau y gellir codi tâl amdanynt gan ddefnyddwyr gwasanaethau, er mai'r broblem ar hyn o bryd yn y tymor agos yw sicrhau bod ffrydiau incwm yn cael eu hadennill i lefelau cyn Covid-19.

Eglurodd yr Arweinydd gan mai cynnig cyllideb ddrafft yw hwn, yn seiliedig ar y setliad Dros Dro, mae'n destun unrhyw addasiadau y gallai fod eu hangen unwaith y bydd y Setliad Terfynol yn hysbys. Byddai unrhyw addasiadau angenrheidiol yn cael eu gwneud yn unol â'r canlynol:

1. bydd gwerth unrhyw grantiau penodol a drosglwyddir i'r Grant Cynnal Refeniw yn cael eu pasio ymlaen at gyllideb y Gwasanaeth perthnasol;
2. bydd unrhyw newidiadau penodol eraill yn cael eu targedu'n uniongyrchol at y Gwasanaeth(au) yr effeithir arnynt, os bydd hynny'n briodol; ac
3. ymdrinnir ag unrhyw newidiadau eraill i'r Grant Cynnal Refeniw drwy addasu cyllideb refeniw gorfforaethol y Grŵp Arweiniol.

Mae Ardoll yr Awdurdod Tân yn amodol ar gadarnhad ffurfiol a rhagwelir y bydd yn arwain at bwysau o ran cost o £104k, a fydd yn gofyn am gyllid brigdoriad.

Gorffennodd yr Arweinydd ei chyflwyniad gyda chrynodeb o bwysau costau ar draws yr holl wasanaethau/y rhan fwyaf ohonynt, ac ailadroddodd fod yr adroddiad hwn ynghylch y gyllideb yn ymdrin â chyhoeddiad y setliad dros dro gydag argymhelliad i'r Cyngor ar lefel Treth y Cyngor ar gyfer 2022/23. Mae'r Cyngor i fod i ystyried y gyllideb derfynol ar 3 Mawrth 2022 ar ôl craffu ar y papurau ynghylch y gyllideb a'r cynigion drafft.

Diolchodd y Cadeirydd i Arweinydd y Cyngor am gyflwyno'r wybodaeth a diolchodd hefyd i Stephen Johnson, Duncan Hall a Justin Davies a'u tîm o swyddogion am eu gwaith caled wrth baratoi'r adroddiadau i'r Pwyllgor eu hystyried.

Yna cyflwynodd yr Aelod Cabinet perthnasol y pwysau costau sy'n effeithio ar yr holl wasanaethau / y rhan fwyaf ohonynt (a ddangosir yn Atodiad B o bapurau'r agenda).

Ystyriodd Aelodau'r Pwyllgor y cyllidebau ar gyfer y meysydd gwasanaeth hynny sydd o fewn cylch gwaith y Pwyllgor (a ddangosir yn Atodiad C yr adroddiad); sef:

- Porth Cymorth Cynnal, Porth Gofal, Porth Cymorth Cynnar
Roedd Sian Howys, Donna Pritchard ac Elen James yn bresennol i ateb unrhyw gwestiynau. Cyflwynodd yr Aelodau Cabinet, y Cynghorwyr Catherine Hughes ac Alun Williams, y wybodaeth sy'n berthnasol i'w portffolios cabinet.
- Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd
Roedd Alun Williams yn bresennol i ateb unrhyw gwestiynau. Cyflwynodd yr Aelod Cabinet, y Cynghorydd Gareth Lloyd, y wybodaeth sy'n berthnasol i'w bortffolio Cabinet.

Yn ystod y cyflwyniad, manteisiodd y Cynghorwyr Catherine Hughes ac Alun Williams ar y cyfle i ddiolch i'r staff sydd wedi cynnal gwasanaethau hanfodol o dan amgylchiadau heriol iawn yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf.

Manteisiodd y Cynghorydd Gareth Lloyd hefyd ar y cyfle i ddiolch i'r staff sydd wedi gweithio'n ddiflino i sicrhau bod Ceredigion mor ddiogel â phosibl yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf.

Yn ystod y drafodaeth, codwyd y pwyntiau/pryderon canlynol:

- Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch arian wedi'i neilltuo i foderneiddio Cartrefi Preswyl yr Awdurdod, cadarnhawyd bod arian wedi'i neilltuo ar gyfer uwchraddio Cartrefi Preswyl fel y nodwyd yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a ddangosir yn Atodiad A, tudalen 62 o bapurau'r agenda;
- Yn dilyn cwestiwn ynghylch costau Gofal Cartref, dywedwyd wrth y Pwyllgor fod Arwyn Morris, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, wrthi'n

archwilio opsiynau ar gyfer y model gorau ar gyfer Gofal Cartref i Geredigion ar hyn o bryd;

- Atgoffodd Aelod o'r Pwyllgor bawb a oedd yn bresennol am Gronfa Gofal lechyd Parhaus y GIG sydd ar gael drwy asesiad;
- Cafwyd trafodaeth hir ynghylch buddsoddiad newydd arfaethedig yn y gwasanaeth – Diogelu'r Cyhoedd, a ddangosir yn Atodiad C, tudalen 73 o bapurau'r agenda fel a ganlyn:

Mae pwysau sylweddol ar y Gwasanaeth Diogelu'r Cyhoedd o ganlyniad i'r Pandemig parhaus. Yn benodol, mae llawer o dasgau statudol beichus wrth ymateb i achosion mewn lleoliadau gofal preswyl ac ysgolion o ran rheoli heintiau a rhoi cyngor arbenigol a chyfarwyddyd ynghylch rheoli clystyrau ac achosion. Mae buddsoddiadau ychwanegol yn costio ond gall hyn fod yn rhan o drafodaethau'r Aelodau ynghylch y 3 opsiwn gwahanol y mae'r Cabinet yn edrych arnynt o ran Treth y Cyngor. Er enghraifft, byddai £55,000 yn ariannu'n fras 1 swydd ychwanegol Uwch Swyddog lechyd yr Amgylchedd.

Cydnabu Aelodau'r Pwyllgor y swydd amhrisiadwy hon a'r gwaith statudol a wneir gan y Gwasanaeth hwn. Fodd bynnag, teimlai rhai Aelodau fod prinder staff ar draws gwasanaethau eraill o fewn yr Awdurdod ac felly ni allent gefnogi hyn. Teimlai Aelodau eraill o'r Pwyllgor fod hwn yn weithgaredd eithriadol o bwysig o ystyried y pandemig Covid parhaus, ac roeddent yn gefnogol iawn o'r rôl hon.

- Yn dilyn cwestiwn ynghylch swyddi gwag ar gyfer staff gofal cymdeithasol sy'n cael eu hysbysebu ar hyn o bryd ac a yw'r cyllid ar gyfer y swyddi eisoes wedi'i gyfrif yn y Gyllideb hon ai peidio, cadarnhawyd bod y swyddi gwag a hysbysebir wedi cael eu cyfrif yn y Gyllideb hon.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelodau Cabinet am gyflwyno'r wybodaeth a diolchodd i'r swyddogion am y wybodaeth.

Yna cyflwynodd yr Aelod Cabinet a'r swyddog perthnasol y Ffioedd a'r Taliadau arfaethedig fel yr amlinellwyd yn Atodiad D, tudalennau 1 i 13 ym mhapurau'r agenda.

Yna rhoddwyd cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau, a gafodd eu hateb yn eu tro gan yr Aelod Cabinet neu'r Swyddog perthnasol.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Arweinydd, yr Aelodau Cabinet a'r Swyddogion am y wybodaeth a dderbyniwyd yn y cyfarfod, a gofynnodd i Aelodau'r Pwyllgor bleidleisio yn eu tro a ydynt yn derbyn, yn erbyn, neu'n ymatal rhag pleidleisio ar yr argymhellion canlynol:

1. Ystyried y Cyllidebau Refeniw a Chyfalaf cyffredinol a gynigir.
2. Ystyried y pwysau costau amcangyfrifedig a wynebir (£13.173m ar draws pob agwedd).
3. Ystyried y ffioedd a'r taliadau arfaethedig a'r incwm ychwanegol o £155k a amcangyfrifir i helpu gyda'r Arbedion sydd eu hangen.

4. Nodi'r Targed Arbedion Teithio arfaethedig o £230k ar gyfer Swyddogion ac Aelodau.
5. Nodi'r Balans Arbedion o £113k y mae angen dod o hyd iddo o hyd.
6. Ystyried y 3 opsiwn a gynigir ar gyfer lefel Treth y Cyngor, sef 4.75%, 5.0% a 5.25%.
7. Darparu unrhyw adborth priodol arall sy'n ymwneud â'r Gyllideb Ddrafft i'r Cabinet.

Argymhellion:

Ar ôl ystyried, cytunodd yr Aelodau i argymhell bod y Cabinet yn:

1. **CYMERADWYO**'r Cyllidebau Refeniw a Chyfalaf cyffredinol a gynigir;
2. **CYMERADWYO**'r Pwysau Costau amcangyfrifedig;
3. **CYMERADWYO**'r Ffioedd a'r Taliadau arfaethedig fel yr amlinellir yn atodiad D, atodiad 2 o bapurau'r agenda, (tudalennau 1-13 o 51) yn amodol ar ystyried cynnwys y canlynol ar dudalen 9 o 51 mewn perthynas â'r ffioedd ar gyfer Canolfannau Lles,

Canolfannau Lles – Pecynnau Aelodaeth Ceredigion Actif, Porth Cymorth Cynnar:

Cytuno i ddirprwyo awdurdod i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol a/neu Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Cymorth Cynnar, gan ymgynghori â'r Aelod Cabinet ar gyfer Porth Gofal, Ymyrraeth Gynnar, Canolfannau Lles a Diwylliant, i amrywio'r Ffioedd a'r Taliadau ar gyfer y Canolfannau Lles ar gyfer 2022/23, i gynnig cynigion arbennig tymor byr / am gyfnod cyfyngedig, er mwyn cymell mwy o blant, pobl ifanc, unigolion a theuluoedd i gymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol rheolaidd a dilyn ffordd iachach o fyw.

Cytunwyd y byddai manylion pellach mewn perthynas â'r uchod yn cael eu cyflwyno yng nghyfarfod y pwyllgor ar 16 Mawrth 2022.

4. **CYTUNO** nodi'r Targed Arbedion Teithio arfaethedig o £230k ar gyfer Swyddogion ac Aelodau;
5. **CYTUNO** nodi'r Balans Arbedion o £113k y mae angen dod o hyd iddo o hyd;
6. **CYMERADWYO**'r cynnydd arfaethedig o 4.75% ar gyfer lefelau Treth y Cyngor, gan nodi:
 - Ystyriodd yr Aelodau'r 3 opsiwn a gynigiwyd ar gyfer lefelau Treth y Cyngor, sef 4.75%, 5.0% a 5.25%.
 - Cynigiwyd, eiliwyd a phleidleisiwyd ar 4.75%. Cynigiwyd, eiliwyd a phleidleisiwyd ar gynnydd o 5.0% hefyd.
 - Nid oedd aelodau'r Pwyllgor am ystyried 5.25%.
 - Pleidleisiodd y Pwyllgor ar y gwelliant yn gyntaf, sef cynnydd o 5% yn Nhreth y Cyngor gyda'r cyllid ychwanegol yn darparu ar gyfer swydd Uwch Swyddog lechyd yr Amgylchedd ychwanegol, byddai £55k yn

ariannu hyn yn fras, fel yr ystyriwyd ac a nodwyd uchod ar dudalen 4 a 5 o'r cofnodion hyn.

- Pleidleisiodd 7 Aelod o'r Pwyllgor *yn erbyn* y cynnig hwn, gyda 5 yn pleidleisio *o blaid*.
- Yna pleidleisiodd y Pwyllgor ar y cynnig cychwynnol o gynnydd o 4.75% yn Nhreth y Cyngor.
- Pleidleisiodd y rhan fwyaf o Aelodau'r Pwyllgor o blaid cynnydd o 4.75% ar gyfer lefelau Treth y Cyngor gyda 7 Aelod o'r Pwyllgor yn pleidleisio *o blaid*, a 5 yn *ymatal* rhag pleidleisio.
- Felly byddai'r Pwyllgor yn argymhell cynnydd o 4.75% yn Nhreth y Cyngor ar gyfer 2022-2023.

7 Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol ac ystyried unrhyw faterion sy'n codi ohonynt

CYTUNWYD cadarnhau bod Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 31 Ionawr 2022 yn rhai cywir ac nid oedd unrhyw faterion yn codi ohonynt.

Diolchodd y Cadeirydd i Aelodau'r Pwyllgor, yr Aelodau Cabinet a'r Swyddogion am fynychu a daethpwyd â'r cyfarfod i ben.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach a gynhaliwyd ar Dydd Mercher, 16 Mawrth 2022

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____